

ضرورت وجود دوره آموزش قوانین و مقررات شهرسازی در دوره‌های آموزشی مهندسان شهرساز

در مقاله ذیل قصد بر آن است که به دلایل ضرورت برگزاری دوره‌های آشنایی با قوانین و مقررات شهرسازی برای مهندسان شهرساز پرداخته شود ضرورتی که با توجه به دامنه گسترده قوانین شهرسازی و مراجع متعدد تصویب آن و همچنین ورود افراد غیر متخصص به این امر ملموس تر بوده و غیر قابل انکار است.

تکرار گردد و دلیل آن این است که قوانین و مقررات شهرسازی مخصوصاً در ایران به دلیل تعدد مراجع تصویب کننده بسیار متغیر بوده و قابل تفسیر و بحث است؛ بنابراین به روز بودن مهندسان شهرسازی حداقل در بحث قوانین و مقررات از ضروریات است. در اینجا این ضرورت را در دو بخش مورد بررسی قرار می‌دهیم:

الف - ضرورت اطلاع از قوانین در بحث اشتغال بکار مهندسان شهرساز
اصولاً کارشناسان رشته شهرسازی بعد از فراغت از تحصیل در یکی از مشاغل ذیل به فعالیت می‌پردازند که در تمامی موارد اطلاع از قوانین فوق ضروری به نظر می‌رسد.

۱ اشتغال در ادارات و سازمان‌ها و ...
یکی از فرصت‌های اشتغال به کار مهندسان شهرسازی فعالیت در ادارات و سازمان‌های مختلف از قبیل شهرداری‌ها، ادارات راه و شهرسازی، جهاد کشاورزی، استانیاری و... به عنوان کارشناس شهرسازی است. مسلماً کارشناسان فوق بدون اشرافیت لازم بر قوانین و مقررات مربوطه قابل تصور نبوده و می‌بایست از سلسله مراتب قوانین و پیش‌بینی‌های قانونی در خصوص تخطی از قوانین فوق آگاهی کافی داشته باشند و به‌طور مثال چگونگی برخورد با قوانین متضاد را بدانند و اصولاً بکارگیری کارشناسان فوق در ادارات مربوطه به همین دلیل است به‌طور مثال مهندسان فوق باید اطلاعات و تسلط کافی بر قوانین شهرداری‌ها، وزارت راه و شهرسازی، مصوبات شورای عالی شهرسازی و معماری ایران، آرای دیوان عدالت اداری و ... را داشته باشند.

۲ اشتغال در شرکت‌های مهندسان مشاور
یکی از فرصت‌های جذب مهندسان شهرساز شرکت‌های مهندسان مشاور جهت تهیه طرح‌های توسعه شهری از قبیل طرح‌های جامع و تفصیلی و ... است و پرواضح است تدوین ضوابط و مقررات برای طرح‌های فوق مستلزم آگاهی از قوانین بالادست مخصوصاً آخرین مصوبات شورای عالی شهرسازی و معماری ایران است در غیر این صورت به دلیل عدم رعایت قوانین و مقررات مصوب بارها و بارها این طرح‌ها جهت اصلاحات لازم به شرکت‌های فوق توسط مراجع تصویب کننده طرح عودت می‌شود. به‌طور مثال مهندسان فوق باید اطلاعات کافی از قانون تعاریف محدوده و حریم و همچنین مصوبات محدوده کننده شورای عالی داشته باشند.

نادر محمدی
کارشناس ارشد شهرسازی
mohammadi-sbs@yahoo.com

نقشه‌برداری، عمران و... بعد از آموزش تئوری‌ها و نظریه‌های مربوطه در مراکز آموزشی قابلیت اجرا در محیط واقعی را داشته و کارشناسان مربوطه مشکل خاصی در خصوص تفاوت فضای آموزشی با فضای واقعی نخواهند داشت اما در شهرسازی این تفاوت بسیار قابل لمس خواهد بود و آن به این دلیل است که تمام نظریه‌ها و آموزش‌های شهرسازی زمانی قابلیت اجرایی پیدا می‌نمایند که مغایرتی با قوانین و مقررات مصوب و بالادست نداشته باشند بنابراین اطلاع از این قوانین و مقررات بسیار ضروری بوده و می‌بایست به دلیل عدم اهمیت لازم در مراکز دانشگاهی به این امر می‌بایست آموزش‌های لازم در این خصوص حداقل در چهارچوب آموزش‌های سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور قرار گیرد.

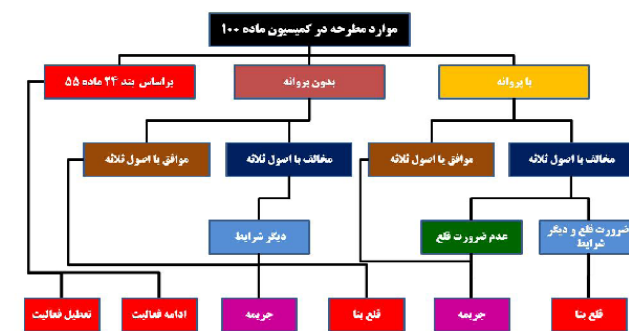
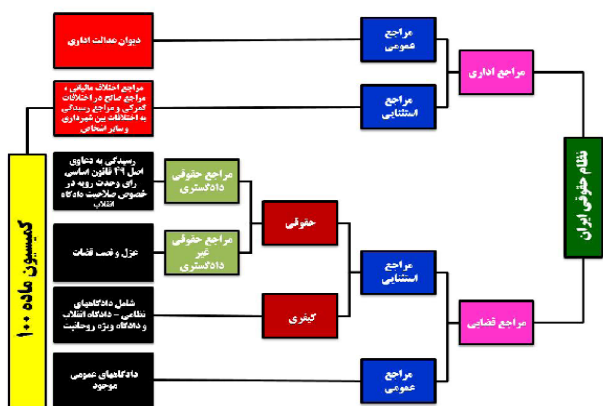
یکی دیگر از نکات مهم دیگر این امر است که این آموزش می‌بایست در مقاطع و دوره‌های مختلف

مقدمه:

در اینکه شهرسازی علمی فرارشته‌ای بوده و یک مهندس شهرساز می‌بایست آشنایی نسبی بر علوم مرتبط دیگر با امور شهری داشته باشد شک و تردیدی وجود ندارد اما اینکه این آشنایی در مراکز آموزشی ما اعم از دانشگاه‌ها و دیگر مراکز به درستی صورت می‌گیرد جای شک و تردید وجود دارد. یکی از علوم بسیار ضروری که می‌بایست یک مهندس شهرساز به آن آشنایی نسبی داشته باشد علم حقوق و همچنین تسلط کافی بر قوانین و مقررات شهرسازی است به‌طوری که اصولاً یک شهرساز بدون اطلاع از آخرین قوانین و مقررات رشته خود یک مهندس ناکارآمد محسوب می‌شود.

اهمیت اطلاع از قوانین و مقررات در امر شهرسازی

اصولاً علوم دیگر غیر از شهرسازی مانند جغرافیا،

حسی مراکز تصمیم‌گیری و یا قانون‌گذاری تخصصی شهرسازی اعم از کمیسیون‌های ماده ۵ و ۱۰۰ و ... مراجعه و از مدارک و رشته‌های تحصیلی مسئولین و کارشناسان سؤال شود آن وقت در بعضی مواقع آرزو می‌کنید که مهندس شهرساز که نه کاشکی حداقل کارشناسان و مسئولین مربوطه حداقل مهندس در هر گرایشی بودند؛ بنابراین به نظر یکی از موانع ورود افراد غیرمتخصص به امر شهرسازی هرچه تخصصی نمودن این فعالیت بخصوص در بحث اشرافیت به قوانین و مقررات شهرسازی و الزام به رعایت این قوانین فوق است.

۶ نتیجه‌گیری

بنظر می‌رسد اطلاع از قوانین و مقررات شهرسازی دارای ضرورت فوق‌العاده‌ای در امر شهرسازی بوده و می‌بایست به‌عنوان دوره اجباری برای مهندسان فوق در نظر گرفته شود و باید یک مهندس شهرساز مطلع باشد قوانین مصوب مجازات‌هایی از قبیل زندان، تصرف اموال، جریمه نقدی و ... برای تخلف از قوانین فوق در نظر گرفته است.

لازم به ذکر است اگرچه ضرورت این امر به‌درستی توسط ریاست محترم وقت سازمان در سال ۱۳۹۱ تشخیص و طی نامه‌ای به شماره ۳۷۰۶۳/مش مورخ ۹۱/۱۲/۱۹ تحت عنوان دفتر امور مقررات ملی ساختمان خواستار اجباری نمودن دوره‌های فوق برای کلیه رشته‌های هفتگانه را نمودند که اهتمام و مساعی مسئولین محترم سازمان در حوزه آموزش را طلب می‌نماید.

اشرافیت، سایه‌اندازی، خط آسمان، بلندمرتبه‌سازی و ... تهیه گزارش انطباق کاربری را عملاً غیرممکن می‌سازد.

۵ اشتغال در کارهای غیرمرتبط با شهرسازی

در هر صورت بخش اعظمی از مهندسان شهرساز امکان اشتغال در موارد بالا را نداشته و در حوزه‌های دیگری از جمله ساخت‌وساز، تجارت، امور خدمات‌رسانی و ... مشغول می‌گردند که باز هم این‌گونه افراد مثل هر شهروند دیگری در طول زندگی و فعالیت خود بارها و بارها به شهرداری‌ها و به‌طور کلی مدیریت شهری سروکار داشته و یا حداقل چندین بار نسبت به خرید و فروش ملک اقدام می‌نمایند در این صورت هم کارشناسان فوق باید از قوانین شهرسازی و حق شهروندی خود مطلع باشند به‌طور مثال باید از قانون منع فروش اراضی فاقد کاربری مسکونی ... و یا قوانین احداث بنا و یا تفکیک باغات مطلع بوده تا از ضرر و زیان احتمالی جلوگیری نماید.

ب- ضرورت اطلاع از قوانین و مقررات جهت جلوگیری از ورود افراد غیرمتخصص به امر شهرسازی

متأسفانه یکی از پرچاذه‌ترین فعالیت‌ها برای ورود افراد غیرمتخصص فعالیت شهرسازی است البته لازم نیست در این خصوص تحقیقات خاصی صورت گیرد کافی است برای درک عمق فاجعه به اولین شهرداری محل یا ادارات راه و شهرسازی، استانداری و ... و یا

۳ اشتغال در مراکز آموزشی

یکی از مراکز پرچاذه برای مهندسان شهرساز ادامه تحصیل و در نهایت جذب در مراکز دانشگاهی جهت تدریس به دانشجویان است بدیهی است که یکی از دلایل اصلی عدم اطلاع فارغ‌التحصیلان رشته شهرسازی از قوانین و مقررات مربوطه عدم اطلاع لازم و کافی مدرسان از قوانین فوق است به‌طوری که هنوز هم بعضی از مدرسان از قوانینی بر سر کلاس‌های خود نام برده و یا حتی تدریس می‌نمایند که بارها در طی سالیان گذشته تغییر کرده و یا به‌طور کلی منسوخ گردیده به‌طور مثال بسیاری از مدرسان شرط جمعیتی برای تبدیل روستا به شهر را ۱۰۰۰۰ نفر می‌دانند و به دانشجویان منتقل می‌نمایند در صورتی که این عدد بارها توسط مجلس شورای اسلامی تغییر پیدا نموده است.

۴ اشتغال با پروانه نظام‌مهندسی

یکی از منابع درآمدی مهندسان شهرساز ارجاع کار از طرف سازمان نظام‌مهندسی است به‌طور مثال تهیه نقشه‌های تفکیکی و گزارش انطباق کاربری برای پرونده‌های مطرحه در کمیسیون ماده ۵ که در هر دو مورد تسلط کارشناس مربوطه بر قوانین جزء ضروریات است به‌طور مثال یک مهندس شهرساز باید بداند که هر زمینی به هر اندازه‌ای قابل تفکیک نبوده و در بعضی از مواقع تفکیک بعضی از اراضی جرم تلقی می‌گردد و یا اینکه عدم اطلاع از ضوابط و مقررات شورای عالی شهرسازی و معماری ایران در خصوص